

प्रथमा एकवचनम्

हरि + सुँ $\xrightarrow{\text{रूँत्विसर्गो}} \text{हरिः।}$

(For details on रूँत्विसर्गो refer to राम शब्द प्रथम एकवचनम्)

प्रथमा द्विवचनम्

हरि + औ $\xrightarrow[164 \text{ प्रथमयोः पूर्वसवर्णः:126 6.1.102}]{\text{सवर्ण of इ is ई \& एकः-पूर्वपरयोः}} \text{हरी।}$

प्रथम बहुवचनम्

हरि + जस् (अस्) $\xrightarrow[241 \text{ जसि च 168 7.3.109}]{\text{गुण of इ = ए}} \text{हरे + अस्} \xrightarrow[86 \text{ एङः पदान्तादति 43 6.1.109}]{\text{ए is not पदान्त, so cannot apply}} \text{हरय् + अस्}$
 $\xrightarrow[61 \text{ एचोयवायावः 22 6.1.78}]{\text{अय् comes as आदेश}} \text{हरयस्} \xrightarrow{\text{रूँत्विसर्गो}} \text{हरयः।।}$ (For details on रूँत्विसर्गो refer to राम शब्द प्रथम एकवचनम्)

सम्बोधन प्रथमा एकवचनम्

हे हरि + स् $\xrightarrow[192 \text{ एकवचनं संबुद्धिः 132 2.3.49}]{\text{\& 193 एङ्ह्रस्वात् सम्बुद्धेः 134 6.1.69}} \text{हे हरेस्} \xrightarrow[242 \text{ ह्रस्वस्य गुणः 169 7.3.108}]{\text{गुण of इ is ए}} \text{हे हरेस्}$
 Last स् should get लोप
 Before disappearing it converts
 ह्रस्वान्त अङ्ग to गुण as per 7.3.108
 Now apply
 $\xrightarrow[193 \text{ एङ्ह्रस्वात् सम्बुद्धेः 134 6.1.69}]{\text{The सकार will disappear}} \text{हे हरे।।}$

द्वितीया एकवचनम्

हरि + अम् $\xrightarrow[194 \text{ अमि पूर्वः 135 6.1.107}]{\text{इ + अ → इ}} \text{हरिम्।}$

द्वितीया द्विवचनम्

हरि + औट् $\xrightarrow[164 \text{ प्रथमयोः पूर्वसवर्णः:126 6.1.102}]{\text{सवर्ण of इ is ई \& एकः-पूर्वपरयोः}} \text{हरी।}$

द्वितीया बहुवचनम्

हरि + शस् $\xrightarrow[195 \text{ लशक्तद्धिते 136 1.3.8}]{\text{श becomes इत् \& gets लोप}} \text{हरि + अस्} \xrightarrow[164 \text{ प्रथमयोः पूर्वसवर्णः:126 6.1.102}]{\text{सवर्ण of इ is ई \& एकः-पूर्वपरयोः}} \text{हरीस्} \xrightarrow[196 \text{ तस्माच्छसो नः पुंसि 137 6.1.103}]{\text{इति नत्वे कृते}} \text{हरीन्}$
 $\xrightarrow[198 \text{ पदान्तस्य 139 8.4.37}]{\text{नस्य णो न}} \text{हरीन्}$

तृतीया एकवचनम्

हरि + आ (टा) $\xrightarrow[244 \text{ आङो नास्त्रियाम् 171 7.3.120}]{\text{रषाभ्याम् नो णः समानपदे}} \text{हरि + ना} \xrightarrow[197 \text{ अद्गुप्वाङुम्यवायेपि 138 8.4.2}]{\text{रषाभ्याम् नो णः समानपदे}} \text{हरि + णा} \rightarrow \text{हरिणा।।}$

तृतीया द्विवचनम्

हरि + भ्या $\xrightarrow[202 \text{ सुँपि च 141 7.3.102}]{\text{इति दीर्घः (भ् in भ्याम् is यञ)}} \text{हरिभ्याम्।।}$

तृतीया बहुवचनम्

हरि + भिस् $\xrightarrow{\text{रूँत्विसर्गो}} \text{हरिभिः}$

चतुर्थी एकवचनम्

हरि + डे (ए) $\xrightarrow[245 \text{ घेर्ङिति 172 7.3.111}]{\text{गुण for इ is ए}} \text{हरे + ए} \xrightarrow[61 \text{ एचोयवायावः 22 6.1.78}]{\text{ए after र् becomes अच्}} \text{हर् + अय् + ए} \rightarrow \text{हरये।।}$ पञ्चमी एकवचनम् \& षष्ठी एकवचनम्

चतुर्थी द्विवचनम्

हरिभ्याम्
Same as shown above

चतुर्थी बहुवचनम्

हरिभिः
Same as shown above

हरि + ङसिँ (अस) $\xrightarrow{245 \text{ घेङिति } 172 \text{ 7.3.111}}$ हरे + अस $\xrightarrow{246 \text{ ङसिँङसोश्च } 173 \text{ 6.1.110}}$ हरेस् $\xrightarrow{\text{रुँत्विसर्गो}}$ हरेः॥
or
हरि + ङस्(अस)

पञ्चमी द्विवचनम् & पञ्चमी बहुवचनम् are same as चतुर्थी द्विवचनम् & बहुवचनम् ॥

षष्ठी द्विवचनम्

हरि + ओस् $\xrightarrow{47 \text{ इको यणचि } 15 \text{ 6.1.77}}$ हर् य् + ओस् $\rightarrow$ हर्योस् $\xrightarrow{\text{रुँत्विसर्गो}}$ हर्योः॥
इ changes to य्

षष्ठी बहुवचनम्

हरि + आम् $\xrightarrow{208 \text{ ह्रस्वनद्यापो नुट् } 148 \text{ 7.1.54}}$ हरि + नुँट् + आम् $\xrightarrow{\text{ट् in नुँट् - हलन्त्यम्}}$ हरि + नाम् $\xrightarrow{\text{पा० एकदेशविकृतमनन्त्यवत्}}$ हरि + नाम्
उ is for उच्चारणर्थं नाम् is like आम्
नाम् $\xrightarrow{209 \text{ नामि } 149 \text{ 6.4.3}}$ हरी नाम् $\xrightarrow{197 \text{ अट्ठप्वाङ्मुव्यवायेपि } 138 \text{ 8.4.2}}$ हरीणाम्॥
इति दीर्घः & 235 रषाभ्यां नो णः समानादे 267 8.4.1

सप्तमी एकवचनम्

हरि + ङि (इ) $\xrightarrow{247 \text{ अच्च घेः } 174 \text{ 7.3.119}}$ हर + औ $\xrightarrow{72 \text{ वृद्धिरेचि } 33 \text{ 6.1.88}}$ हरौ॥
इ of हरि → अ
इ of ङि → औ

सप्तमी द्विवचनम्

Same as षष्ठी द्विवचनम्

सप्तमी बहुवचनम्

हरि + सुप् (सु) $\xrightarrow{212 \text{ आदेशप्रत्यययोः } 150 \text{ 8.3.59}}$ हरिषु॥
स changes → ष

विभक्ति	एक	द्वि	बहु
प्र.	सुँ (स)	औ	जस् (अस)
स.प्र.	सुँ (स)	औ	जस् (अस)
द्वि.	अम्	औट् (औ)	शस् (अ)
तृ.	टा (आ)	भ्याम्	भिस्
च.	डे (ए)	भ्याम्	भ्यस्
प.	ङसिँ (अस)	भ्याम्	भ्यस्
ष.	ङस् (अस)	ओस्	आम्
स.	ङि (इ)	ओस्	सुप् (सु)

Table 1: अकारान्त पुलिङ्ग - सुबन्त प्रत्यय

विभक्ति	एक	द्वि	बहु
प्र.	हरिः	हरी	हरयः
स.प्र.	हे हरि!	हे हरी!	हे हरयः!
द्वि.	हरिम्	हरी	हरीन्
तृ.	हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभिः
च.	हरये	"	हरिभ्यः
प.	हरेः	"	"
ष.	"	हर्योः	हरीणाम्
स.	हरौ	"	हरिषु

Table 2: अकारान्त पुलिङ्ग हरि शब्दः